

Duchovní vedení k Světovému dni mládeže

úryvky z přednášky kardinála Joachima Meisnera

Bansberg, 7. ledna 2005, Kardinal-Schulte-Haus

V Kolíně se celý rok mluví o Epifanii, o Zjevení Páně, protože v našem chrámu se nalézají schránka s ostatky Tří králů. Tři králové jsou klaníci se předchůdci křesťanů. V evangeliu podle Matouše 2,11 je doslova napsáno: „Padli na zem a klaněli se mu. Otevřeli své pokladnice a obětovali mu dary - zlato, kadidlo a myrhu.“

Kolínský dóm je nejnavštěvovanější stavební památkou, kterou Německá spolková republika zná. Tři králové jsou prvními klaníci se lidmi, kteří ještě dnes mohou fascinovat turisty všech náboženství ze všech koutů zeměkoule a všech národů. Z tohoto důvodu je dobré, že na Světový den mládeže v srpnu 2005 přijdou mladí lidé různých národností ze všech částí naší planety, aby se takřka jako ti Tři králové učili pokleknout a modlit se k Němu. Svatý otec jako motto celosvětovému dni mládeže dal slova z Matoušova evangelia: „Přišli jsme se mu poklonit.“ *Epifanie nás vyzývá, abychom před tajemstvím Boží lásky, která překračuje veškeré lidské chápání, klekli na kolena a začali uctívat Boha.*

Že nás Bůh miluje, tomu rozumíme, ale že nás miloval až tak, že sestoupil do jeslí, to nás ohromuje. Před jesličkami může srdce člověka takřka jen žasnout nad Boží láskou a říci: „*Svatý pokrme, jak jsi hladověl! Živoucí studno, jak jsi žíznila! Žhavý ohni, jak jsi mrznul! Věčná radosti, jak jsi byla smutná! Jásote anděla, jak jsi plakal! Nezměnitelná sílo, jak ses třásla! Nejjasnější lesku, jak jsi ztmavnul! Věčná volnosti, jak jsi chycena! Nejmocnější všemohoucnosti, jak jsi ubohá! Božská moudrosti, jak jsi zamlklá! Nepochopitelná vznešenosti, jak jsi pokořena! Otcovské slovo, jak jsi nesvéprávné! Nekonečný Bože, proč jsi přišel! Ježíši Kriste, kam Tě dovedla tvá láska!*“ Láska, která překoná takové překážky a spojuje protiklady, není už více láskou tohoto světa. Před ní existuje pouze jediné důstojné jednání: postoj Marie a Josefa, postoj pastýřů z Betléma, postoj Tří králů z východu, postoj křesťanského národa všech dob – a tím je uctívání Boha.

Betlémské jesličky jsou tu proto, že *veškeré uctívání Boha je středem, veškerá láska je vrcholem, veškerý čas je časem obratu a všeho uzdravujícím východiskem.* Toto odůvodnění lásky, které je zde zřejmé, tato poštilost Boha, který se stane tělem, má lidský rozum. „Všechno, jen to ne!“ řekl by nevěřící. Před těmito jesličkami se člověk nalézá na rozcestí: buď přijme Boha a mystérium jeho lásky, nebo ho odmítne.

Když se člověk rozhodne pro Boha, okamžitě převezme také část Božího mystéria. Bůh stojí nekonečně vysoko nad člověkem. Jeho cesty nejsou naše cesty a Jeho bytí je zahaleno hlubokým tajemstvím. Kdyby člověk rozuměl Bohu, tak by už Bůh nebyl Bohem a člověk by přestal být člověkem, neboť

„rozumět“ znamená být na stejné úrovni. *Když člověk chce stát na Jeho místě, musí pokleknout před nekonečným velikánem.* Ale ten, kdo se nechce oddat Bohu, ten volí absurdnost, chaos a méněcennost. Život pak není nic jiného než zásah bleskem mezi jednou nicotou a druhou nicotou. Nikdo nikdy nebude moci rozpoznat Jeho absolutnost, Jeho hlubokou podstatu, když bude vedle sebe řadit pouze relativní a násobit nahodilé nahodilým.

Jestliže uvažujeme existenci světa jako seskupení nahodilých částí, které mohou zčista jasně zmizet, jestliže svět je sumou dílčích fragmentů, nemajících v sobě základ bytí, pak to znamená rozhodnout se pro absurdno. *Bůh, nebo nic! Boží mystérium, nebo chaos! Nemáme jinou možnost.* Abychom jasně poznali, co je správné, musíme nejprve pokleknout před Bohem.

Když u člověka zmizí vědomí Boží přítomnosti, znamená to, že je přetrženo spojení směrem nahoru, a tím člověk ztratí to nejlepší. Už se ho více nedotkne hluboká úcta a důvěra k Bohu. Takoví lidé mohou být docela schopní ve dvou či třech oblastech, především v technice a v civilizačních jevech, ale už nikdy nenaleznou uspokojení a klid v otázkách věčnosti: „Kdo jsem, odkud přicházím a kam jdu?“ – Taková velká ztráta! Tak se u nich rozpadá celý svět, který je obklopuje. Neklene se nad jejich hlavami obloha. Žijí jakoby v odkrytých domech bez střech. Bydlí tam jen šedivost. Regiony s takovými lidskými domovy ztratí svou kulturní úroveň. Komunismus vytvořil vyprahlé kulturní pouště. Stačí jen navštívit velkoměsta s novostavbami v bývalých komunistických státech.

Epifanie je v první řadě slavnost uctívání. Jak zřídka lidé uctívají Boha pravdivě. Když se modlí, tak se většinou stává, že žebróní a stěžují si Bohu. Naše modlitba je příliš často gestem, které je více či méně zaměřeno k nám a soustředí se na nás, místo abychom se otevřeli Bohu. Kdybychom my vymysleli „Otče náš“, tak bychom přehodili posloupnost proseb a začali bychom následovně: „Otče náš, jenž si na nebesích, dej nám náš denní chléb a osvobod' nás ode všeho zlého,“ a potom bychom se možná modlili, aby se stala Jeho vůle a přišlo Jeho království. Ale tak jistě to není.

První povinností vůči Bohu je uzнат ho jako jediného, kdo existuje: jako Boha, to znamená uzнат ho jako nekonečného, věčného, nedosažitelného a mocného. Člověk na kolenou před Bohem je něčím docela velikým. Kdo uctívá, ten stojí na správném místě, má smysl pro proporce a míru skutečnosti. Souhlasí s tím, že on není nic a Bůh je vše. To je ryzí pravda a spravedlnost. *Uctívání je začátek každé opravdové modlitby.*

Kde člověk při uctívání nepoklekne, tam se ocitá mimo dosah pohledu Boha a Bůh zmizí z jeho pohledu úplně. Pak zajde slunce a blíží se velký vnitřní chlad. „Ty se už nikdy více nebudeš modlit, nebudeš uctívat Boha a odpočívat v Jeho nekonečné důvěře. Ve své osamělosti nemáš žádného trvalého ochránce

ani přítele. Miluješ bez výhledu na hory, na sních na vrcholcích a bez žáru v srdci. Není špetka rozumu v tom, co se děje, už neočekávej lásku v tom, co přijde.“ To nenapsal nějaký zbožný mystik, ale ten nejupřímnější ze všech ateistů, Friedrich Nietzsche ve své knize „Radostná věda“. A pokračuje otázkou: „Kdo tě zahřeje? Kdo tě ještě miluje?“ – To je peklo. Znovu to opakuji: tento obraz není nakreslen žádným křesťanem, ale Friedrichem Nietzsche, nejdůslednějším ateistou.

Kde člověk při uctívání poklekne, to znamená očitne se v úrovni Božího pohledu, tam bude povýšen a tam také dosáhne určité úrovně. Boží panování neutlačuje, ale ponížené povyšuje. Každý, kdo mu smí říci „Ty“, musí uznat: „Se mnou učinil veliké věci ten, který je mocný.“ (Lk 1,49) Že mne miluje, to mne činí plnohodnotným. Hodnotu a velikost člověka způsobuje to, že patří Bohu, a to, že ho Bůh miluje. Když s Bohem udržujeme vztah „Ty - ty“, tak se nalzáme takřka v úrovni Božího pohledu. Nikdy nejsme něčím, co může být zotročeno, vykořistěno nebo vyhozeno. To, že mne Bůh miluje, mne činí vzácným.

Křesťanství bylo skutečně tím, co odstranilo otroctví a naučilo hodnotit člověka jako osobnost. Ve slůvku „Ty“ se skrývá láska. Láska, je-li opravdová, nepochází z tohoto světa, ale je od Boha. Možná že existuje také mezi lidmi nějaké „ty“ bez Ty“ k Bohu. Ovšem to je pouze díky šťastné nedůslednosti. Nedůslednost ale nemůže být obecná a nikdy se neobejde bez škod. Zde se člověk stává velice rychle prostředkem k účelu, otrokem vlastního prospěchu a touhy po druhých. Z tohoto důvodu potřebujeme ujištění od našeho velikého „Ty“, které nás vezme do náruče, až budeme uctívat Boha.

Člověk by neměl uctívat Boha sám. „Pojďte,“ vyzývají se pastýři před Betlémem navzájem. „Pojďte, nechte nás uctít Pána!“ Liturgie církve stále toto pozvání opakuje. Tři králové přicházejí společně, aby uctili Boha. *Uctívání není jen proces jednotlivce, ale zvláště celého společenství.*

Když naše mládež přijde do Kolína na Světový den mládeže, pak by měla přijít jako Tři králové, totiž vždy ve třech, to znamená, že se každý musí porozhlédnout po dalších dvou lidech a ty pak přivést s sebou. *Před Pánem bychom měli pokleknout společně jako skupina, společenství, rodina, abychom splnili tento překrásný úkol: uctít Boha.* Hlasy, které v modlitbě splynou, stanou se nepřeslechnutelnou chválou Boha a vytvoří z modlících se základní buňku církve. Společenství, jež se společně modlí, drží při sobě a zůstane pospolu. Uctívání Boha je cement, který členy obce spojuje. Vytváří jednotu, věrnost, pozornost a vzájemnou lásku. Ten teprve umožní správné a pravé společenství.

Nemohu si představit, že by člověk určitého formátu a zkušeností mohl druhému člověku, ať by to byl kdokoliv, bezmezně důvěřovat, úplně v něho doufat a nade všechno ho milovat.

Člověk je schopen milovat bližního, jestliže ho miluje v Bohu. Nikdy nestačí pouze slůvko „ty“ muže ženě ani nikdy „ty“ ženy muži, nikdy nepostačí slůvko

„ty“ ubožáka či nemocného lékaři nebo pečovatelce, nikdy nestačí slůvko „ty“ dítěte vychovatelce. Je nutné ještě jedno slovo „Ty“, k němuž se člověk modlí a které je možno uctívat! *Chceš jednou v životě setřást ze sebe vlastní myšlenky a těžkosti? - Bez Boha to nejde! - Chceš, aby žádná oběť v životě nezůstala neznámá, žádná starost neporozuměna a ztráta marná? - Bez Boha to nejde! - Chceš, aby se zneužitá a opomenutá láska ujala ruka, která všechno napravuje? - Bez Boha to nejde! - Chceš vidět, v čem byl koneckonců smysl všeho utrpení, bolesti a odříkání? - Bez Boha se to nikdy nedozvíš! Ale jelikož Bůh žije a ty se s ním setkáváš v uctívání, jednou se to dozvíš.*

To stačí! Ale také je potřebné, aby náš pozemský život byl snesitelný, přinejmenším pro myslící lidi. Tak přijde království našeho velikého „Ty jsi“ a nic jiného nebude znít v adorujících lidských srdcích. Nebo také ta známá slova svatého Augustina: „Nepokojné je srdce naše, Bože, dokud nespočine v Tobě.“

Tři králové se stali představiteli modlících se před světem i před církví. V jejich životě je to viditelné: když Bůh přichází, očekává naše rozhodnutí. Tři králové se vypraví na cestu, následují hvězdu a hledají ho, dokud ho nenaleznou.

Boží blízkost působí mocně, ale Bůh neznásilňuje! Naopak! Probouzí, oživuje a osvobozuje! To můžeme vidět při zvěstování u Marie z Nazareta, jak tvář v tvář této dramatické situaci přerostla sama sebe až do nebe. Nepomátla se ani se nezhroutila. Přemýšlí a obdivuhodně odpovídá. Tímto rozhodne o uzdravení světa. Žádné lidské slovo nemělo takový účinek jako to její. Bůh nechá své stvoření na vlastní životní dráze, aby činil nejvyšší dobro. Jde o vše. Ti, kdo o tom skutečně vědí, přicházejí z daleka. Právě Bůh jim dal moc rozhodnout se. Tři muži z východu opouštějí svou minulost a vydají se na cestu k Boží budoucnosti, aby se poklonili Pánu, aby Ho mohli uctít a předat mu dary.

Bůh nechce žádného člověka k ničemu nutit. V životě – zde se jedná zejména o opravdový život – záleží na vztahu jednotlivce k Bohu ne podle současného trendu a podle toho, co je právě „in“, ne podle toho, co ostatní řeknou, myslí či činí. *Záleží na vůli jednotlivce, který se mu pokloní. Jeho vůle je pak jeho štěstím. Platí to v nejhlubším slova smyslu: „Lidská vůle je Boží království.“*

Boha bychom měli uctívat společně. Zpěv je nejvyšší, stupňující forma adorace. Z tohoto důvodu je také společný zpěv příkazem doby. Zpěv patří k Vánocům právě tak jako vzduch k ptákům. Zpěvem andělů bylo oznámení pastýřům, že se stalo něco nevídaného.

Tento zpěv křesťané přijali a po staletí se opakuje: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“ Proto se snažíme nalézt společnou píseň ke Světovému dni mládeže, abychom spojili srdce mladých lidí ve jménu jediného Boha.

Při „Gloria in excelsis Deo“ musím vždy myslet na onu ženu, která nám zprostředkovala překrásnou píseň. Jak to, že víme, že narození Pána bylo

pozdraveno těmito slovy? Ani pastýři nezvěstovali tuto informaci evangelistům, neboť se nikdy nesetkali. Ani svatý Josef to nebyl, protože v době, kdy Pán vyvolil apoštoly, už nežil. *Všechno to nádherné, co nám vypráví evangelista Lukáš o tajemství v Betlémě, bylo uchováno v srdci Matky Boží: „Maria však to všechno uchovávala v srdci a rozvažovala o tom.“ (Lk 2,19)* Gloria, dříve než se stalo naším zpěvem, bylo zpěvem anděla i tajnou písní Mariinou. Od nich musíme opět přijmout jeho radostnost a nádheru.

O Třech králich mluví evangelista následovně: „Vstoupili do domu a spatřili dítě s jeho matkou Marií, padli na zem a klaněli se mu.“ (Mt 2,11) To přece znamená, že se klaníme Kristu vedle Marie, která se mu společně s námi, ale přitom i jako první, pokloní.

Zpívající lidé jsou vždy věřící lidé. Musíme se postarat o to, aby naše pospolitost se opět stala zpívajícím společenstvím, a tím i společenstvím věřícím a klanícím se Bohu. *Člověk při uctívání Boha zjistí, že „mír na zemi“ je dán, když je Bohu prokazována „sláva na výsostech.“ Mír mezi lidmi se rodí ze slávy Boží, která je mu zpívána. Sláva Boha je mírem člověka.*

Když se během Světového dne mládeže společně pokloníme před Pánem, který se stal jedním z nás, pak je toto bezprostřední a nejhlubší výraz bratrství mezi lidmi.

Klanění Bohu mi umožňuje rozpoznat, že Bůh mne bere, jako bych na tomto světě byl pouze já sám. Globalizace buduje v lidském vědomí představu o tom, že jedinec je jako pouhé zrnko prachu v nepřehledné existenční mase.

Záchranu z této mentality je třeba vidět v malém slůvku „Ty“, zvláště když je tím myšleno ono velké slovo „Ty“, jímž pojmenováváme Boha, před nímž klekáme, abychom ho uctili. Tak je tomu často: Ten největší je skryt v tom nejmenším, ta největší tříštivost v malém atomu, velký Boží člověk v malé hostii, velká spása v malém slůvku. „Ty jsi moje nejmilovanější dítě, ve kterém jsem našel zalíbení.“ Toto slůvko „Ty“ se smělo při uctívání říci Bohu od chvíle, kdy Panna z Nazaretu našla u něho milost. *Ona nás přivádí blíže k Bohu, který je nad námi, a k osobě jednotlivce, který je vedle nás.* Bůh odsunul stranou oponu, která svět odděluje od něho, a vstupuje do nejosobnějšího vztahu v našem prostoru a čase.

Tedy v andělově zvěstování Bůh přistoupil k polekané dívce z Nazaretu a je zřejmé, že tím myslel na nás lidi, a tím si nás získal. Od tohoto okamžiku se při klanění Bohu odvažujeme říci: „Ty,“ toto jedinečné „Ty“ Jemu.

Pro Světový den mládeže nás nemohlo napadnout lepší motto než „Přišli jsme se mu poklonit“. (Mt 2,2) Jako tenkrát přišli Tři králové z temnoty času do světla v Betlémě, tak také i my doufáme, že v srpnu 2005 mnozí mladí křesťané přijedou ze svých zemí se svými světlými i temnými stránkami života k Epifanii Pána do Kolína. Odtud se budou – a za to se modlím už léta - navracet do svých

zemí jako Tři králové zralější, šťastnější a obdařeni milostí. *Člověk nikde není větší než tam, kde se pokloní Bohu, protože on se nikde nebude podobat Bohu více než tam, kde bude vzývat Boha. Člověk nikde není dále než tam, kde poklekne v modlitbě, protože ho zasáhne Boží dech a pohne jím. Člověk nikde jinde není blíže zemi než tam, kde si klekne a modlí se k Bohu, protože Bůh nechce jen člověka, ale také zemi, která nemá končit v chaosu, nýbrž ve vesmíru jeho slávy.*

***„Bůh chce zemi“ - říká Terezie veliká –
„tak at' mezi vámi není žádný zbabělec!“***